

עקרון הגבלת השלטון- לשלטון במדינה הדמוקרטית יש הרבה כוח. למה? כי הוא אחראי על תקציב המדינה, על הצבא, על עובדי המדינה ועוד. כדי שהשלטון לא ינצל את הכוח שלו לרעה, קיימת הפרדת רשויות ודרכים נוספות לבקר את השלטון.

הביקורת על השלטון נעשית על ידי אזרחים, תקשורת, מבקר המדינה ועוד.
המטרה- שהשלטון לא ינצל את הכוח שלו לרעה, יפעל בעריצות (כמו דיקטטור) ויפגע בזכויות אדם ואזרח ובזכויות קבוצה.

מנגנוני פקוח בלתי פורמליים

ביקורת של אנשים או ארגונים בדרך של הפגנות/ שביתות/ עצומות/ אומנות (קולנוע, טלוויזיה, תיאטרון, ספרות, ציור), הופעה וכתביה באמצעי התקשורת וברשתות חברתיות

הביקורת נעשית מרצונם של אזרחים או קבוצות בהתנדבות (ללא הסמכה חוקית) המטרה- להגביל את השלטון, לפקח עליו ולבדוק שפעולות השלטון הן לפי החוק.

מנגנוני פקוח פורמליים

ביקורת על השלטון המתקיימת על ידי מוסדות שתפקידם לבקר אותו כמו: הפרלמנט (אופוזיציה, ועדות הכנסת, שאילתה), מבקר המדינה, מערכת המשפט ועוד.

התפקיד של מוסדות אלה כתוב בחוק.

המטרה- להגביל השלטון, לפקח על השלטון ולבדוק שפעולות השלטון הן לפי החוק.

מבקר המדינה

הרשות השופטת

פרלמנט- הבעת אמון בממשלה, הצבעת אי אמון, אופוזיציה, חקיקה, חוק התקציב, ועדת חקירה פרלמנטרית, שאילתה, הצעה לסדר היום, דרישת מידע בוועדות הכנסת

תקשורת- טלוויזיה, אינטרנט, עיתונים ועוד.

דעת קהל- לדוגמא: הפגנה, שביתה, עצומה.

אומנות- לדוגמא: סרט, הצגה, קריקטורה, שיר.

מושגים בפרק: עקרון הגבלת השלטון, הפרדת רשויות, מנגנוני פקוח וביקורת פורמליים, מנגנוני פקוח ובקורת בלתי פורמליים, מבקר המדינה, רשות שופטת, תקשורת, ועדת חקירה פרלמנטרית, שאילתה, חוק התקציב, מבקר המדינה.